

Motion till riksdagen 2009/10:C296

av **Finn Bengtsson och Karin Granbom Ellison (m, fp)**

Bluffakturor

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av möjligheterna att skärpa lagstiftningen för att bekämpa bluffakturor.

Motivering

Under lång tid har oseriösa aktörer försökt lura företagare genom att skicka ut så kallade bluffakturor. Då problemet enligt vår uppfattning uppmärksammats av såväl drabbade medborgare som medier i ökande omfattning, lät vi riksdagens utredningstjänst (RUT) ge oss ett uppdaterat faktaunderlag kring problemet. Enligt denna utredning (RUT dnr 2009:1037) får vi stöd i vår uppfattning att problemet dels är i ökande med en kraftig uppgång i hela Sverige, inte minst under senaste året, dels i vissa län, inklusive vårt eget Östergötland, har en överrepresentation vad gäller bluffakturor. Mot bakgrund av detta drar vi slutsatsen att vår information från drabbade och medier i länet om en kraftig ökning av problemet nu också påkallar en översyn av rikstäckande lagstiftning som bättre än idag kan stävja denna typ av kriminalitet och omoraliskt affärsmässigt beteende. Men först gör vi en sammanfattning av vad problemet med bluffakturor berör.

Problembeskrivning

Exempel på bluffakturor:

- ? Fakturor som saknar underliggande vara eller tjänst.
- ? Vilseledande fakturor.

Fel! Okänt namn på

? Skenbara fakturor.

Antalet ärenden som anmäls till polisen har ökat och det är idag svårt att komma till rätta med problemet av olika anledningar. Det finns uppgifter om att omkring 300 000 falska fakturor skickas ut i Sverige under ett år.

Enligt statistik från Brottsförebyggande rådet (BRÅ) uppgick antalet anmälda brott till 3 390 stycken under år 2005 för hela landet. Av dessa var 1 629 anmälningar gjorda i Stockholms län. De följande åren 2006 och 2007 låg antalet anmälningar på ungefär samma nivå för att sedan tredubblas under år 2008. Bara under första halvåret 2009 har 5 368 anmälningar gjorts i hela landet, varav knappt 3 000 är gjorda i Stockholms län. Stockholms och Hallands län är klart överrepresenterade i antal anmälningar per invånare. Östergötlands län är också överrepresenterat, medan övriga län har färre antal anmälningar per invånare.

Det stora antalet blufffakturor innebär att problemet upptar mycket dyrbar tid för Sveriges småföretagare – vilka är de som oftast blir drabbade. Tid går åt till att granska blufffakturorna, besvara och anmäla till polisen eller olika branschorganisationer som registrerar oseriösa aktörer på svarta listor. Kostnaderna för rena utbetalningar och ökade administrativa kostnader uppgår till miljardbelopp.

Ofta är den oseriösa aktören svår att få tag på eller så existerar den inte i annan form än att det finns ett bankkonto och en postbox. Uppgivna telefonnummer fungerar ofta inte eller har telefonsvarare.

I Västervik fick polisen inte in en enda anmälan om blufffakturor under åren 2000–2004. Under 2005 kom en anmälan och följande två år skedde en ökning med två stycken anmälningar per år. År 2008 fick polisen i Västervik in 21 anmälningar.

Ett problem är att det oftare handlar om fakturaliknande erbjudanden, skenbara fakturor, som i det närmaste är helt identiska med vanliga fakturor och innehåller samma information. Det kan dock stå mycket finstilt att det handlar om ett erbjudande, vilket är ett sätt för den oseriösa aktören att undkomma anklagelser. Syftet är dock tydligt att aktören vill tillskansa sig pengar för en vara eller en tjänst som inte är beställd. I vissa fall erbjuds produkter som över huvud taget inte existerar i verkligheten.

Många företagare är duktiga och sköter sin verksamhet och sina ekonomiska förhållanden exemplariskt. Därför blir vissa företagare skrämde när det kommer fakturor, påminnelser eller hot om betalningsföreläggande från oseriösa aktörer – även om företagaren vet att skulden är felaktig. En företagare som är helt prickfri och aldrig haft en betalningsanmärkning betalar ibland hellre för att slippa hamna i kronofogdens register än att lägga tid, ork och pengar på att processa om en faktura på ett par tusenlappar. En seriös företagare låter på detta sätt skurken vinna för att slippa göra extraarbetet och för att slippa bevisa sin oskuld. Detta är inte acceptabelt.

Förslag

Sveriges företagare är grunden till vårt lands välstånd. Vi har många duktiga entreprenörer som sliter hårt för sitt företag och dess verksamhet. Det är fel att företagare ska behöva lägga tid på att bemöta oseriösa aktörers försök att tillskansa sig pengar på illegal eller omoralisk väg. Därför bör regeringen se över möjligheterna att skärpa lagstiftningen så att köparen får större möjligheter att bestrida en bluffaktura och att detta kan ske utan risk för att företagaren under processen hamnar i kronofogdens register och får en betalningsanmärkning.

En sådan översyn skulle kunna syfta till att utreda möjligheterna till att införa följande krav:

- ? En skriftlig orderbekräftelse ska krävas.
- ? Så kallade inspelningsorder per telefon ska inte godkännas som orderbekräftelser. Många hör inte vad som sägs om de exempelvis är ute och arbetar i en bullrig miljö. Detta är vanligt förekommande för småföretagare. Det är därför nödvändigt att följa upp med en skriftlig orderbekräftelse som ska godkännas.
- ? Det uppringda företaget ska ha all rätt att tänka igenom ett eventuellt köp och givetvis kunna tacka nej till något man inte vill ha eller medverka i. Påstridiga telefonförsäljare pressar ibland sina kunder så pass hårt att de har svårt att stå emot och därmed köper något som de sedan ångrar. En ångervecka för företag som blir uppringda bör införas, precis som det finns en ångervecka för konsumenter.
- ? Namnligheterna mellan olika företag bör ses över. Det förekommer ofta att oseriösa företag uppger ett namn som liknar ett etablerat och seriöst företag.
- ? Det måste finnas en respekt från det uppringande företaget att när som helst avsluta samtalet när den som blir uppringd själv önskar det.

En ansökan om betalningsföreläggande hos kronofogden ska inte kunna registreras förrän det är klarlagt att den lilla näringsidkaren verkligen har betalningsskyldighet. Ett oseriöst bluffföretag ska inte kunna ha möjlighet att hota med kronofogden. Det förekommer att småföretagare som är rädda för att få en betalningsanmärkning betalar även om produkten eller tjänsten inte är önskad. Detta är ett hot som gör att det lilla företaget betalar och dessa oseriösa företag kan fortsätta sin lukrativa business.

Stockholm den 5 oktober 2009

Finn Bengtsson (m)

Karin Granbom Ellison (fp)